

Bestuur

Het bestuur van Vereniging Oud-Utrecht kiest ervoor om stapsgewijs te vernieuwen en daarmee zorg te dragen voor continuïteit van bestuur. In de voorjaarsledenvergadering is Lucas Janssen na een bestuursperiode van acht jaar afgetreden als penningmeester. Joke Hardeman en Thea Boekhout zijn toegetreden tot het bestuur. Wim Deijkers is herbenoemd. Joke is de nieuwe penningmeester. In de najaarsledenvergadering zijn secretaris Menno Wiegman en bestuurslid communicatie Lex de Wever afgetreden, beiden ook na een bestuursperiode van acht jaar. Tijn Pieren is de nieuwe secretaris. Wim Deijkers is het nieuwe bestuurslid communicatie, Thea Boekhout is de nieuwe coördinator clusters.

Het bestuur had 2016 aangemerkt als jaar met een accent op het thema Utrecht-Stad. Passend hierin was de presentatie van het bijzondere themanummer van het Tijdschrift Oud-Utrecht over *Utrecht Verbeeld*, met een prachtige voorstelling in het Louis Hartloopercomplex over de stad Utrecht in de film. Vanuit de samenwerking van Oud-Utrecht met de Afdeling Erfgoed van de gemeente Utrecht en het Centraal Museum is een aantal ledenarrangementen tot stand gebracht bij de fraaie tentoonstelling *Trots van de Stad. De Utrechtse Domtoren*. Het leidde tot een volgeboekte ledenbijeenkomst en een bijzondere middag voor Oud-Utrecht-opa's en -oma's met hun kleinkinderen. In het najaar verscheen het boek *De Getekende Stad. Utrecht in tekeningen 1900-2000*, door Toliën Wilmer. Het bestuur van Oud-Utrecht maakte afspraken met Het Utrechts Archief voor een aantal bijeenkomsten, onder andere voor nieuwe leden en voor de vrijwilligers in redacties en commissies. Voor deze samenwerkingen was de inzet van de Stichting Steunfonds Oud-Utrecht heel nuttig en het leverde voor de leden een bijzondere extra.

Een toenemende scheefgroei in de inkomsten, bijdrage van het Steunfonds Oud-Utrecht en de uitgaven van Oud-Utrecht leidde tot de aankondiging door de penningmeester in de voorjaarsledenvergadering dat de contributie omhoog moet. Voor de activiteiten van Oud-Utrecht waren in 2014 en 2015 de bijdragen uit het Steunfonds bijna gelijk aan de inkomsten uit de contributie. De oorzaak bestaat uit toegenomen kosten en het jarenlang niet aanpassen van de contributie. En dat is niet wenselijk voor de continuïteit. De najaarsledenvergadering volgde het voorstel van het bestuur: de contributie is verhoogd per 1 januari 2017.

Oud-Utrecht richt zich volgens de statuten op het bevorderen van kennis en belangstelling op het terrein van de geschiedenis, archeologie en monumentenzorg betreffende de stad en provincie Utrecht en op het waken over het behoud van het cultureel erfgoed. Het bestuur wil in 2017 een start maken met een wetenschappelijk comité om een nieuwe visie op de wetenschappelijke activiteiten van Oud-Utrecht te formuleren. Hierin komt aandacht voor onderzoek en publicaties, waaronder het Jaarboek Oud-Utrecht, de Oud-Utrecht Geschiedenisprijs, de Profielwerkstukkenprijs en de aandacht voor onderwijs.

Het bestuur kwam in 2016 elf keer bijeen en er werden twee ledenvergaderingen georganiseerd. De Vereniging Oud-Utrecht had per einde 2016 1.915 leden.

Tijdschrift

Ook in 2016 bracht de redactie van het tijdschrift zes nummers uit. Het dubbeldikke themanummer *Utrecht verbeeld* liet zien hoe stad en provincie door de eeuwen heen een inspiratiebron geweest zijn voor schilders, tekenaars, schrijvers en filmers. Het nummer werd op 9 juni gepresenteerd in het Louis Hartloopercomplex tijdens een geslaagde voorstelling/ lezing met 'Utrechtse' scenes uit Nederlandse speelfilms.

Van de circa 35 kortere en langere artikelen in deze jaargang kwam ongeveer de helft tot stand op verzoek van de redactie, circa 10 bijdragen werden door de auteurs zelf aangeboden, terwijl de redactie naast de vaste rubriek Signalement 6 stukken voor haar rekening nam. Ongeveer de helft van de kopij had betrekking op de 20e eeuw.

Met bijdragen over twee nieuwe musea (Castellum Hoge Woerd en het Waterliniemuseum), het vernieuwde Centraal Museum, de geschiedenis van het Utrechtse Stationsplein en de toekomst van Utrechtse kerken sloot een belangrijk deel van de inhoud aan bij de historische actualiteit van 2016. Dat gold ook voor artikelen n.a.v. exposities in Het Utrechts Archief en de tentoonstelling *Lodewijk Napoleon en Amelissewerd* in Museum Oud-Amelissewerd en In Memoriams gewijd aan Piet 't Hart en Chris van Deventer. De samenstelling van de redactie bleef in 2016 ongewijzigd.

Jaarboek

Na een aantal kloeke en omvangrijke jaarboeken was het nummer van 2016 iets bescheidener van omvang. Op 176 pagina's kregen acht artikelen een plaats, waaronder een In Memoriam van de hand van Fred Vogelzang voor oud-redactielied Piet 't Hart.

Het eerste exemplaar van het Jaarboek werd op 27 november gepresenteerd aan Wim van Scharenburg van Museum van Zuilen. De presentatie vond plaats in een gevulde Tuinkamer in Park Oog in Al. De redactie bestond dit jaar uit acht personen: voorzitter Wilbert Smulders, redacteuren René de Kam, Roman Koot, Ronald Rommes, Joost van de Spek, Fred Vogelzang en Toliën Wilmer en eindredacteur Mariëlla Beukers.

Nicolaas van der Monde-lezing

De 31e Nicolaas van der Monde-lezing vond plaats op dinsdag 9 februari, traditiegetrouw in de Pieterskerk. Herre Wynia, gemeentelijk archeoloog van Utrecht, hield de jaarlijkse lezing getiteld *Tussen Romeinen en Noormannen - De archeologie van vroegmiddeleeuws Utrecht tussen 400 en 856*. Hij maakte duidelijk dat de gangbare benaming 'duistere of donkere middeleeuwen' niet meer houdbaar is. Aan de hand van de belangrijkste archeologi-

sche vindplaatsen schetste hij een beeld van die tijd. Tevens gaf hij de laatste stand van zaken van het archeologisch onderzoek op het Domplein waar Willibrord in 695 arriveerde. De lezing werd met vele beelden geïllustreerd, waaronder ook enkele 3D-animaties die het onderwerp zeer verduidelijkten.

Activiteitencommissie

Het menu van de activiteitencommissie was veelomvattend in 2016. Een toenemend aantal belangstellenden vulden de Smeezaal van het gastvrije Bartholomeus Gasthuis voor de maandelijkse Historische Cafés. Peter Sprangers vertelde over de industriële ontwikkeling van het Merwedekanaal, Dick van Dijck over verhalen en gedichten rondom Utrechtse Kloeken, begeleid door het UKG koor, waarbij de aanwezigen vrolijk aanhaakten. De Wandkleden in de Aula van de Universiteit werden belicht door Rendel de Jong. Bouwsculpturen van de Dom was het onderwerp van Elizabeth den Hartog. Ben Poortman sprak over de vondst van de correspondentie van horlogemaker Jochem Langerak.

Als achtergrondverhaal op de tentoonstelling *De Zomer van Pleij* in het Museum Catharijneconvent interviewde Mariëlla Beukers de heer Pleij voor de website. Op 13 augustus konden leden van Oud-Utrecht de tentoonstelling bezoeken. *Heilig Schrift* was de titel van een tentoonstelling in het Museum Catharijneconvent over de geschiedenis van Bijbel, Pesach en Koran. Conservator van de Universiteitsbibliotheek Bart Jaski belichtte het onderwerp in een Historisch Café. Dankzij de prettige samenwerking met de Vrienden van het Catharijneconvent konden onze leden de lunchlezing bezoeken met een uitgebreidere voordracht. Marijke Dorst van literaire Salon Saffier en Margriet Hoogendoorn introduceerden twee Utrechtse schrijfsters uit de 19e eeuw. Het 100-jarig bestaan van de Amsterdamse School, eveneens zichtbaar in Utrecht, kwam aan bod, evenals achtergronden van de Reconstructie (2013) van het DADA-evenement in Utrecht 1923.

Bij de lezingen, eveneens goed bezocht, sprak Ruud Filarski over de ontwikkeling van de binnenvaart sedert 1800 met specifieke aandacht voor Utrecht, terwijl De Utrechtse Beeldenstorm en Alva's Raad van Beroeren belicht werden door Sander Wassing. Oude kastelen en buitens en hun plek nu in Nieuwegein besprak Ben Hulkamp. Er vond een excursie plaats onder begeleiding van Bas Nugteren naar het gebied van schaatsclub De Zilveren Schaats met toelichting over club en het deel van het Wilhelminapark. In 2016 namen wij afscheid van commissielid Rikje de Vroom, terwijl Joost Boomsma zich bij de commissie voegde.

Communicatiecommissie

In 2016 zijn enkele nieuwe initiatieven genomen door het bestuur en door leden van de communicatiecommissie uitgevoerd. In maart werd in samenwerking met de UHSK, de studentenvereniging van geschiedenisstudenten, een ontmoetingsmiddag met

Jaarverslag Vereniging Oud-Utrecht 2016 (vervolg)

Oud-Utrecht georganiseerd met een tweetal bijzondere rondleidingen in de stad, gevolgd door een afsluitende borrel; een geslaagde activiteit mede door de goede opkomst van beide verenigingen. De samenwerking krijgt een vervolg in 2017.

Samen met het Centraal Museum werd een tweetal bijeenkomsten georganiseerd t.b.v. leden van Oud-Utrecht met de tentoonstelling over de Domtoren als uitgangspunt. Op zondag 26 juni namen circa 70 leden deel aan een bijeenkomst in het Centraal Museum waarin conservator Renger de Bruin en René de Kam, auteur van het lijvige boek over de Domtoren, het woord voerden. Voor een beperkt aantal leden volgde een lunch. Op 19 augustus vond eveneens in het Centraal Museum een Opa/Oma-kleinkinddag plaats. Behalve een rondleiding door de tentoonstelling kon in de werkplaats van het museum een workshop worden gevolgd in het in 3D vervaardigen van een Domtoren. De twee groepen beleefden er veel plezier aan. Hulde aan de medewerkers van het Centraal Museum die beide evenementen tot een succes maakten. Meer standaard waren de stands die de communicatiecommissie inrichtte ter gelegenheid van de druk bezochte Nicolaas van der Monde-lezing en de Open Monumentendag. Het leverde behalve naamsbekendheid ook enkele nieuwe leden op.

Tenslotte vonden er laat in het jaar enkele personele wijzigingen plaats in de samenstelling van de commissie. Lex De Wever, voorzitter van de commissie en bestuurslid van Oud-Utrecht, nam tijdens de ledenvergadering in november afscheid. Hij werd in de commissie opgevolgd door Wim Deijkers. Ria Paroubek, verantwoordelijk voor de nieuwsbrief en de Webshop, nam i.v.m. studie in het buitenland, afscheid en werd voor de nieuwsbrief opgevolgd door Jan Schrauwen en voor de webshop door Jetty Krijnen. En tenslotte nam ook Jan van Teunenbroek afscheid, die vanaf 2009 lid is geweest van de commissie.

Commissie Cultureel Erfgoed

In het jaar 2016 heeft de CCE 10 keer vergaderd in het Bartholomeus Gasthuis, waarvan één keer in bijzijn van bestuurslid Anniemiek Roessen en één keer in aanwezigheid van een gast in de persoon van Arjan den Boer. Per 19 april 2016 heeft de CCE een nieuwe voorzitter verwelkomd, Chantal Hakbijl, waarmee het aantal leden op elf is gekomen.

De CCE heeft dit jaar nader kennisgemaakt met de communicatiecommissie en haar werkwijze. In 2016 hebben andere erfgoedorganisaties, zoals de Bond Heemschut en USINE, ondersteuning gevraagd voor het behoud van Utrechts erfgoed, zoals het Sjanghai-park in Overvecht en de Spoorzone 2e Daalsedijk. De CCE heeft het belang daarvan van harte onderschreven en de verzoeken doorgeleid aan het bestuur ter ondertekening. Het jaarlijkse uitje van de CCE stond vanzelfsprekend in het teken van erfgoed met een bezoek en rondleiding aan de voormalige gevangenis Wolvenplein op 13 september.

De CCE heeft zich in 2016 ingespannen voor de volgende activiteiten:

- De inzet van de CCE, in samenwerking met bewoners, voor het behoud van de Hovenierswoning Van Zijstweg verloopt succesvol. De inzet is overigens nog niet ten einde, aangezien nog steeds wordt gestreefd naar een monumentale status van het pand.
- In een gemeenschappelijk initiatief werkten de afdeling Erfgoed van de gemeente Utrecht, Oud-Utrecht en andere erfgoedorganisaties aan de inventarisatie Toonbeelden Wederopbouw 1945-1965. Dit heeft geleid tot een publicatie en vele toekenningen van de gemeentelijke monumentenstatus, waarin een groot deel van de door de CCE aangedragen toonbeelden vertegenwoordigd zijn.
- Bijdrage aan de totstandkoming van de Kerkenvisie van de gemeente Utrecht, o.a. tijdens de Raadsinformatiebijeenkomst met inbreng van de CCE door Fons van den Broek. De gemeentelijke visie is grotendeels voortgekomen uit het eerder door de CCE georganiseerde kerkensymposium en de aandacht die de CCE voor herbestemming van kerken heeft gegeneerd.
- In 2015 is door een externe partij een waardestellend onderzoek verricht met betrekking tot historische winkelpuien. De CCE heeft zich ter aanvulling hierop in het afgelopen jaar gebogen over een nog veel bredere inventarisatie van historische winkelpuien en de beschermwaardigheid daarvan. Dit kan worden ingebracht zodra de gemeente vervolgstappen neemt in de bescherming van winkelpuien die monumentwaardig zijn.
- Inzet tot behoud (door opslag) en hopelijk ook herplaatsing van het gevelkunstwerk Vredenburg van Jan Bons in nauw overleg met Arjan den Boer en de afdeling Erfgoed van de gemeente Utrecht.
- Er zijn in de afgelopen decennia diverse rapporten over Utrechtse Stegen verschenen, maar deze hebben nog niet tot een actieve gemeentelijke inzet voor bescherming geleid. De CCE streeft er naar om beschermwaardige stegen en de publieke toegankelijkheid die een gemeentelijke inzet vergen beter onder de aandacht te brengen.
- Aanzet tot inventarisatie en behoud van Kunst in de Openbare Ruimte. Een selecte steekproef duidt erop dat de gemeentelijke collecties goed beheerd worden, maar dat is ongewis voor bijvoorbeeld kunst gerealiseerd bij nieuwbouwscholen of in handen van particuliere instellingen of bedrijven.

Tot slot is de werkwijze van de CCE met betrekking tot de gemeentelijke procedures en besluitvorming inzake *Aanvraag Monumentenstatus* en *Bezwaar vergunningaanvragen* vervat in een tweetal draaiboeken. Dit maakt onderdeel uit van het ontwikkelingsproces waarmee de CCE de continuïteit van haar activiteiten beter wil waarborgen en ook de eigen slagkracht wil blijven verbeteren.

Bestuur, redacties en commissies

De samenstelling van bestuur, redacties en commissies was in 2016 als volgt:

Bestuur

Dick de Jong, voorzitter; Menno Wiegman, secretaris (tot 23 november 2016); Tijn Pieren, secretaris (vanaf 23 november 2016); Lucas Janssen, penningmeester (tot 12 mei 2016); Joke Hardeman, penningmeester (vanaf 12 mei 2016); Wim Deijkers, clusters (tot 23 november 2016) en daarna communicatie; Lex de Wever, communicatie (tot 23 november 2016); Annemiek Roessen; Thea Boekhout, clusters (vanaf 23 november 2016); Margrit Idsinga, notulen; Jetty Krijnen, bestuursondersteuning

Redactie Tijdschrift

Maurice van Lieshout (eindredacteur); Elisabeth de Ligt; Marion van Oudheusden; Joyce Pennings; Pierre Rhoen; Bettina van Santen; Kaj van Vliet

Redactie Jaarboek

Wilbert Smulders (voorzitter); René de Kam (secretaris); Mariëlla Beukers (eindredacteur); Roman Koot; Ronald Rommes; Joost van der Spek; Fred Vogelzang; Toliën Wilmer

Activiteitencommissie

Jaap van Laar; Annemarie Molensky; Jannes van der Wal; Joost Boomsma

Commissie Cultureel Erfgoed

Chantal Hakbijl (voorzitter); Mark van Gend (secretaris); Eduard van der Biezen; Mart Hoekstra; Jan Hoogerland; Henk Beugels; Fons van den Broek; Marcella Dorigo; Pim Le Large; Harry Kasbergen; Bert Poortman

Communicatiecommissie

Jan van Teunenbroek; Lex de Wever; Martijn Maandag, Jeroen Tirion; Ria Paroubek-Groenewoud; Karin Smokers; Joeb Mulder; Marcella Dorigo; Jan Schrauwen; Jetty Krijnen

Cluster Nicolaas van der Monde-lezing

Toliën Wilmer (voorzitter); Edwin van den Berg; Elly Witvliet-van den Berg; Karin Smokers; Jeroen Tirion

Cluster Grote Excursie

Wim Deijkers (voorzitter); Heins Willemsen; Toliën Wilmer; Annemiek Roessen

Stichting Steunfonds Oud-Utrecht

Heins Willemsen, voorzitter (tot 18 juli 2016); Dick de Jong, voorzitter (vanaf 18 juli 2016); Lucas Janssen, penningmeester (tot 18 juli 2016), lid (vanaf 18 juli 2016); Gerard Abrahamse, lid (tot 18 juli 2016), Joke Hardeman, penningmeester (vanaf 18 juli 2016)

Jury Utrecht Geschiedenisprijs

Leen Dorsman, Ronald Rommes, Bram van Hoven van Genderen, René de Kam

Kroniek

Frank Kaiser

Ledenadministratie en coördinatie bezorging jaarboeken

Rieke Bosch-Everaerd; Wil Bosch